

RESUM

PROTOCOL D'ABORDATGE INTEGRAL DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES

AJUNTAMENT DE
SANT JOAN DESPÍ

Coordinació del treball:

Servei de Polítiques d'Igualtat

Autores:

Aina Carrasco Gifre

Núria Garcia Garcia

Èrika Domínguez Antillano

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Sant Joan Despí

Sant Joan Despí, novembre 2024

1. Presentació

Actuem contra les violències masclistes!

L'Ajuntament de Sant Joan Despí, en la seva voluntat d'actuar contra les violències masclistes, fa un pas més amb l'aprovació d'aquest *Protocol d'abordatge de les violències masclistes*. Un instrument que, més enllà d'una declaració, es planteja com un instrument que permeti oferir una atenció integral, més àgil i efectiva, a les nenes, les joves i les dones de la nostra ciutat que pateixen situacions de violència masclista.

Seguint les línies que en matèria de prevenció ja es contemplen al Pla Municipal d'Equitat de Gènere vigent, pretenem dotar-nos de mecanismes que millorin l'atenció i la protecció a les dones. Per això, per exemple, en aquest protocol es planteja crear una xarxa d'agents dins i fora del territori municipal per aprofitar al màxim els recursos existents, tot facilitant formació específica al conjunt d'agents que formen part del circuit de violència masclista, així com formació general i sensibilització a altres agents del territori i a la ciutadania en general.

L'entrada en funcionament del Centre Dones Despí, el Centre d'Informació i Recursos per a Dones de Sant Joan Despí, ha de servir igualment com a eix físic vertebrador dels objectius d'aquest protocol. Sempre amb l'objectiu de millorar l'atenció que reben les dones víctimes d'aquest terrible xacra. Aturem les violències masclistes.

Belén García Criado
Alcaldeessa de Sant Joan Despí

2. Introducció

2.1. Procés d'elaboració i finalitat del protocol

El present protocol s'ha elaborat amb la finalitat d'actualitzar el *Protocol local per a l'abordatge de les violències masclistes en la parella* del municipi de Sant Joan Despí, elaborat l'any 2018. Tanmateix, més enllà de l'actualització, aquest nou *Protocol d'abordatge integral de les violències masclistes* pretén ser també una eina de transició cap al nou paradigma d'intervenció que indica el *Nou protocol marc*¹ (2022), elaborat pel Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya. Aquest nou paradigma revisa i repensa la concepció de les violències masclistes i, en conseqüència, el seu abordatge; posicionant en el centre d'interès els drets de les dones, els infants i els i les adolescents.

Si bé és cert que l'aplicació d'aquest nou paradigma requereix d'un recorregut per a la seva total aplicació, l'Ajuntament de Sant Joan Despí ha optat per adoptar les lògiques de funcionament més estructurals i incloure les premisses actualitzades del nou marc normatiu de la *Llei Orgànica 8/2021 de protecció integral a la infància i adolescència davant la violència*² i de la *Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*³, així com de la *Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista*⁴. D'aquesta manera, les modificacions parteixen d'una anàlisi amb una mirada interseccional i un abordatge multidimensional que es basi en un treball en xarxa; i d'un reconeixement d'altres formes de violència masclista invisibilitzades tal com la violència obstètrica, digital, vicària, de segon ordre o institucional. De la mateixa manera, aquest protocol realça la importància i s'elabora amb la finalitat de complir amb la diligència deguda dels poders públics davant les violències masclistes.

2.2. Estructura

Aquest protocol s'estructura de manera que permet recollir de forma ordenada tota aquella informació rellevant per a la correcta activació i execució del protocol:

- Objectius i característiques del nou protocol
- Estructura de la comissió tècnica
- Marc conceptual i legal de les violències masclistes
- El model d'intervenció adaptat al nou Protocol Marc
- Línies estratègiques per a desenvolupar un pla de sensibilització, prevenció i detecció
- Circuit local d'atenció
- Documentació operativa per al seguiment del protocol

¹ Departament de d'Igualtat i feminismes (2022). *Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

² *Llei orgànica 8/2021 de protecció integral a la infància i adolescència davant la violència*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347>

³ *Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14630>

⁴ *Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista*. Disponible a: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=889760>

- Recursos d'interès per al personal que fa ús del protocol

2.3. Objectius

L'Ajuntament de Sant Joan Despí proposa l'actualització del *Protocol local per a l'abordatge de les violències masclistes en la parella* amb la voluntat d'assolir els següents objectius:

Objectiu general:

- Dotar el municipi d'un instrument actualitzat que permeti oferir a les nenes, joves i dones en situació de violència masclista, una atenció integral, àgil i que garanteixi el restabliment dels drets vulnerats, evitant la revictimització

Objectius específics:

- Establir les línies estratègiques en matèria de prevenció de les violències masclistes al municipi, alineades amb els eixos del Pla Municipal d'Equitat de Gènere vigent.
- Treballar amb una metodologia d'intervenció comuna que ofereixi una atenció integral i àgil, que garanteixi el restabliment dels drets vulnerats de les supervivents de violència masclista i els seus fills i filles, tot evitant la revictimització.
- Crear un espai de treball en xarxa al territori que permeti desplegar actuacions conjuntes en els diferents nivells d'intervenció, de manera continuada i sostenible en el temps.
- Donar a conèixer els recursos per a l'abordatge integral de les violències masclistes existents a la comarca i afavorir una millor intervenció.
- Facilitar formació específica al conjunt d'agents que formen part del circuit de violència masclista, així com formació general i sensibilització a altres agents del territori i la ciutadania en general.

3. Marc conceptual

3.1. Conceptes bàsics

En aquest apartat es defineixen els diferents conceptes que s'utilitzaran al llarg d'aquest protocol. Les definicions estan basades en la *Llei 17/2020 del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*⁵ i també en el nou *Protocol Marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista* de la Generalitat de Catalunya.

3.1.1. Conceptes bàsics

Violència masclista

Violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat. (L 17/2020, Art. 2)

Sensibilització

Conjunt d'accions educatives, pedagògiques i comunicatives encaminades a generar canvis i modificacions en l'imaginari social que permetin avançar cap a l'eradicació de la violència masclista. (L 17/2020, Art. 2)

Prevenició

El conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania en el sentit que cap forma ni manifestació de violència no és justificable ni tolerable. (L 17/2020, Art. 2)

Detecció

Posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma esporàdica com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat. (L 17/2020, Art. 2)

Atenció

Conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per la violència masclista en els àmbits personal, familiar, laboral i

⁵ *Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista.*
Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8303/1854624.pdf>

social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i els procediments. (L 17/2020, Art. 2)

Recuperació

Procés de desvictimització en els àmbits afectats, realitzat per les mateixes dones i llurs fills i filles. Aquest procés comporta un cicle vital personal i social de la dona centrat en el restabliment de tots els àmbits danyats per la situació de violència masclista viscuda. (L 17/2020, Art. 2)

Reparació

Conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, socials, laborals, sanitàries, educatives i similars, preses pels diversos organismes i agents responsables de la intervenció en l'àmbit de la violència masclista, que contribueixen al restabliment de tots els àmbits danyats per la situació viscuda, garantint l'acompanyament i l'assessorament necessaris. (L 17/2020, Art. 2)

Diligència deguda

L'obligació dels poders públics d'adoptar mesures legislatives i de qualsevol altre ordre per a actuar amb l'agilitat i eficiència necessàries i assegurar-se que les autoritats, el personal, els agents, les entitats públiques i els altres actors que actuen en nom d'aquests poders públics es comportaran d'acord amb aquesta obligació, amb vista a prevenir, investigar, perseguir, castigar i reparar adequadament els actes de violència masclista i protegir-ne les víctimes. (L 17/2020, Art. 2)

Victimització secundària o revictimització

El maltractament addicional exercit contra les dones que es troben en situacions de violència masclista i llurs fills i filles, com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits quantitius i qualitius de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per les actuacions desencertades o negligents provinents d'altres agents implicats. (L 17/2020, Art. 2)

Consentiment sexual

La voluntat expressa, emmarcada en la llibertat sexual i en la dignitat personal, que dona pas a l'exercici de pràctiques sexuals i l'avalua. La prestació del consentiment sexual s'ha de fer des de la llibertat, ha de romandre vigent durant tota la pràctica sexual i està acotada a una persona o diverses persones, a unes determinades pràctiques sexuals i a unes determinades mesures de precaució, tant davant d'un embaràs no desitjat com d'infeccions de transmissió sexual. No hi ha consentiment si l'agressor crea unes condicions o s'aprofita d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense comptar amb la voluntat de la dona. (L 17/2020, Art. 2)

Interseccionalitat

Concurrència de la violència masclista amb altres eixos de discriminació, com l'origen, el color de la pell, el fenotip, l'ètnia, la religió, la situació administrativa, l'edat, la classe social, la

precarietat econòmica, la diversitat funcional o psíquica, les addiccions, l'estat serològic, la privació de llibertat o la diversitat sexual i de gènere, que fa que impactin de manera agreujada i diferenciada. La interacció d'aquestes discriminacions ha d'ésser tinguda en compte a l'hora d'abordar la violència masclista. (L 17/2020, Art. 2)

3.1.2 Formes de violència

Segons la Llei 17/2020⁶ i el nou Protocol marc⁷ de la Generalitat de Catalunya, les violències masclistes poden exercir-se de manera puntual o de manera reiterada a través de les següents formes (Art.4)⁸ :

Formes de violència	Definició
Violència física	<i>Comprèn qualsevol acte de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència psicològica	<i>Comprèn tota conducta o omissió que produeix en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaçes, humiliació, vexacions, menysteniment, menyspreu, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat. La violència masclista també es pot dur a terme amb l'amenaça o la causació de violència física o psicològica contra l'entorn afectiu de la dona, especialment els fills i filles o altres familiars que hi visquin o hi tinguin una relació directa, quan es dirigeixi a afligir la dona. També inclou la violència ambiental, que es duu a terme per mitjà de l'exercici de la violència sobre béns i propietats de la dona, amb valor econòmic o sentimental, o sobre els animals amb els quals té un vincle d'afecte, amb la finalitat d'afligir-la o de crear un entorn intimidatori. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència sexual	<i>Comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors. Inclou l'accés corporal, la mutilació genital o el risc de patir-ne, els matrimonis forçats, el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual,</i>

⁶ Llei 17/2020, que modifica la llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. Disponible a https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2021-464

⁷ Departament de d'Igualtat i feminismes (2022). Protocol marc per una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://igualtat.gencat.cat/web/contenut/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

⁸ L'article 4 de la Llei 17/2020, que modifica la llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista; és el que exposa les diferents tipologies de violència identificades, aportant així nous conceptes que permeten una detecció més acurada de la violència masclista.

	<i>l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència obstètrica i vulneració dels drets sexuals i reproductius	<i>Consisteix a impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades. Pot afectar els diferents àmbits de la salut física i mental, incloent-hi la salut sexual i reproductiva, i pot impedir o dificultar a les dones prendre decisions sobre llurs pràctiques i preferències sexuals, i sobre llur reproducció i les condicions en què es duu a terme, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. Inclou l'esterilització forçada, l'embaràs forçat, l'impediment d'avortament en els supòsits legalment establerts i la dificultat per a accedir als mètodes contraceptius, als mètodes de prevenció d'infeccions de transmissió sexual i del VIH, i als mètodes de reproducció assistida, i també les pràctiques ginecològiques i obstètriques que no respectin les decisions, el cos, la salut i els processos emocionals de la dona. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència econòmica	<i>Consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs fills o filles, en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci, en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència digital	<i>Consisteix en els actes de violència masclista i misogínia en línia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació, plataformes de xarxes socials, webs o fòrums, correu electrònic i sistemes de missatgeria instantània i altres mitjans semblants que afectin la dignitat i els drets de les dones. Aquests actes causen danys psicològics i, fins i tot, físics; reforcen estereotips; danyen la dignitat i la reputació; atempten contra la privacitat i la llibertat d'obrar de la dona; li causen pèrdues econòmiques, i obstaculitzen la seva participació política i la seva llibertat d'expressió. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència de segon ordre	<i>Consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humiliacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i</i>

	<i>la recuperació de les dones en situació de violència masclista. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència vicària	<i>Consisteix en qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a la mare. (L 17/2020 Art. 4)</i>

Font: elaboració pròpia a partir del text de la Llei 17/2020, de modificació de 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

3.1.3 Àmbits de la violència masclista

La Llei 17/2020, que modifica la llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista, cita en el seu Article núm. 4 els àmbits de la violència masclista, que defineix de la següent manera:

Àmbits de la violència	Definició
Violència en l'àmbit de la parella	<i>Consisteix en la violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència en l'àmbit familiar	<i>Consisteix en la violència física, digital, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i els menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família o per membres del nucli de convivència, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats. No inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència en l'àmbit laboral	<ul style="list-style-type: none"> <i>Violència física, sexual, econòmica, digital o psicològica que es pot produir en l'àmbit públic o privat durant la jornada de treball, o fora del centre i de l'horari establert si té relació amb la feina. Pot adoptar els tipus següents:</i> <i>Assetjament per raó de sexe: consisteix en qualsevol comportament no desitjat, verbal o físic, relacionat amb el sexe o gènere de la dona, realitzat amb el propòsit o efecte d'atemptar contra la dignitat, la indemnitat o les condicions de treball de les dones pel fet d'ésser-ho, creant un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest que dificulti llur promoció, ocupació de funcions, accés a càrrecs directius, remuneració i reconeixement professional, en equitat amb els homes.</i> <i>Assetjament sexual: consisteix en qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat</i>

	<p><i>d'indole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat i la llibertat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Discriminació per embaràs o maternitat: consisteix en tot tracte desfavorable a les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat, existent o potencial, que comporti una discriminació directa i una vulneració dels drets fonamentals a la salut, a la integritat física i moral i al treball. (L 17/2020 Art. 4)</i>
<p>Violència en l'àmbit social o comunitari:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Comprèn les manifestacions següents:</i> • <i>Agressions sexuals: ús de la violència física i sexual contra les dones determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.</i> • <i>Assetjament sexual.</i> • <i>Tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual i amb altres finalitats amb dimensió de gènere.</i> • <i>Mutilació genital femenina o risc de patir-ne: inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o que hi produeixi lesions, encara que consti el consentiment exprés o tàcit de la dona.</i> • <i>Violència derivada de conflictes armats: inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions, com l'assassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs forçat, l'avortament forçat, l'esterilització forçada, la infecció intencionada de malalties, la tortura o els abusos sexuals.</i> • <i>Violència contra els drets sexuals i reproductius de les dones, com els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.</i> • <i>Feminicidis: els assassinats i homicidis de dones per raó de gènere, les induccions al suïcidi i els suïcidis com a conseqüència de la pressió i violència exercida cap a la dona.</i> • <i>Agressions per raó de gènere.</i> • <i>Vexacions, tractes degradants, amenaces i coaccions en l'espai públic.</i> • <i>Restriccions o privacions de llibertat a les dones, o d'accés a l'espai públic o als espais privats, o a activitats laborals, formatives, esportives, religioses o lúdiques, i també restriccions a l'expressió en llibertat pel que fa a llur orientació sexual o expressió i</i>

	<p><i>identitat de gènere, o a llur expressió estètica, política o religiosa.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Represàlies pels discursos i expressions individuals i col·lectius de les dones que reclamen el respecte de llurs drets, i també expressions i discursos públics que fomentin, promoguin o incitin directament o indirectament l'hostilitat, la discriminació o la violència envers les dones. (L 17/2020 Art. 4)</i>
<p>Violència en l'àmbit digital</p>	<p><i>Violència masclista que es produeix a les xarxes de comunicació digitals, enteses com a nova àgora d'interacció, participació i governança per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació. Entre altres pràctiques, inclou el ciberassetjament, la vigilància i el seguiment, la calúmnia, els insults o les expressions discriminatòries o denigrants, les amenaces, l'accés no autoritzat als equips i comptes de xarxes socials, la vulneració de la privacitat, la manipulació de dades privades, la suplantació d'identitat, la divulgació no consentida d'informació personal o de continguts íntims, el dany als equips o canals d'expressió de les dones i dels col·lectius de dones, els discursos d'incitació a la discriminació envers les dones, el xantatge de caràcter sexual per canals digitals i la publicació d'informació personal amb la intenció que altres persones agredeixin, localitzin o assetgin una dona. (L 17/2020 Art. 4)</i></p>
<p>Violència en l'àmbit institucional</p>	<p><i>Accions i omissions de les autoritats, el personal públic i els agents de qualsevol organisme o institució pública que tinguin per finalitat retardar, obstaculitzar o impedir l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets que reconeix aquesta llei per a assegurar una vida lliure de violència masclista, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. La manca de diligència deguda, quantitativa i qualitativa, en l'abordatge de la violència masclista, si és coneguda o promoguda per les administracions o esdevé un patró de discriminació reiterat i estructural, constitueix una manifestació de violència institucional. Aquesta violència pot provenir d'un sol acte o pràctica greu, de la reiteració d'actes o pràctiques de menor abast que generen un efecte acumulat, de l'omissió d'actuar quan es conegui l'existència d'un perill real o imminent, i de les pràctiques o omissions revictimitzadores. La violència institucional inclou la producció legislativa i la interpretació i aplicació del dret que tingui per objecte o provoqui aquest mateix resultat. La utilització de la síndrome d'alienació parental també és violència institucional. (L 17/2020 Art. 4)</i></p>

Violència en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones	<i>La violència masclista que es produeix en espais de la vida pública i política, com les institucions polítiques i les administracions públiques, els partits polítics, els mitjans de comunicació o les xarxes socials. Quan aquesta forma de violència masclista ocorre en les institucions polítiques o les administracions públiques i és tolerada i no sancionada, esdevé també una forma de violència institucional. (L 17/2020 Art. 4)</i>
Violència en l'àmbit educatiu	<i>Qualsevol tipus de violència que es produeix en l'entorn educatiu entre els membres de la comunitat educativa. Es pot produir entre iguals, de major d'edat a menor d'edat o viceversa. Inclou l'assetjament, l'abús sexual i el maltractament físic, sexual, psíquic o emocional. Entre aquestes violències n'hi ha que es produeixen per raó de gènere o d'identitat sexual. (L 17/2020 Art. 4)</i>
<i>Qualsevol altra forma anàloga que lesioni o pugui lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones. (L 17/2020 Art. 4)</i>	

Font: elaboració pròpia a partir del text de la Llei 17/2020, de modificació de 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista

3.2. Protecció de dades

Per tal de poder dur a terme l'acompanyament que les persones en situació de violència masclista necessiten, els serveis i els ens implicats han de tractar amb dades de caràcter personal, que, a més, han de compartir amb professionals d'altres sectors que es troben implicats en el seguiment dels casos per tal de poder garantir un acompanyament integral que garanteixi la reparació dels drets de les persones afectades. *L'article 78 de la Llei 5/2008 estableix que les administracions públiques competents s'han de cedir mútuament les dades de caràcter personal necessàries, amb la finalitat de poder gestionar d'una manera adequada els serveis de la Xarxa d'Atenció i Recuperació Integral i les prestacions econòmiques establertes per aquesta llei, i també d'altres que s'estableixin per llei, relacionades amb la violència masclista. A aquest efecte s'ha de crear un fitxer específic, que ha d'ésser regulat per reglament (L 5/2008, Art. 78).*

El tractament de les dades de caràcter personal està regulat per diferents normatives que garanteixen el compliment dels drets dels ciutadans en aquest àmbit. El sistema de protecció de dades, per tant, ha d'emmarcar-se dins el *Reglament del Consell Europeu* i del *Consell de 27 d'abril de 2016*, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de les dades de caràcter personal.

La normativa estatal en aquest àmbit queda recollida en la *Llei Orgànica 15/1999 del 13 de desembre, de Protecció de dades de Caràcter Personal*⁹ (en endavant LOPD), i la *Llei*

⁹ *Llei Orgànica 15/1999 del 13 de desembre, de Protecció de dades de Caràcter Personal*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1999/BOE-A-1999-23750-consolidado.pdf>

*Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals*¹⁰. Els aspectes més rellevants d'aquestes lleis són els següents:

- Les administracions i organitzacions, siguin públiques o privades, han d'establir els mecanismes tècnics i organitzatius necessaris per a protegir les dades de caràcter personal.
- Això inclou tant a les persones físiques com jurídiques, sempre que aquestes dades siguin susceptibles d'inclusió en un fitxer automatitzat o manual.
- Totes les persones tenen dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició de les seves dades en qualsevol moment.
- Sempre hi ha d'haver una persona o organització concreta encarregada de recollir i gestionar les dades. Aquesta persona o entitat serà responsable de la implementació de les mesures de seguretat adequades i haurà de complir amb el deure de la confidencialitat.
- Dret a l'oblit: dret a sol·licitar la supressió de les dades quan ja no siguin necessàries, hagin estat tractades lícitament o existeixi un consentiment revocat.
- La llei es fa extensiva als drets de les persones en els entorns digitals, com el dret a la intimitat, a la privacitat, la protecció de dades, la seguretat, etc.

Així, és necessari establir mecanismes de coordinació i comunicació que compleixin amb la normativa establerta en matèria de protecció de dades, però que permetin l'intercanvi àgil i necessari entre els agents, entitats o administracions incloses en el circuit municipal de violència masclista, que treballi per a la recuperació integral de les persones afectades evitant, sempre, la revictimització en el procés.

3.3. Valoració del risc

La valoració del risc en els casos de violència masclista, i molt especialment en els de violència dins l'àmbit de la parella o exparella, és imprescindible per tal d'efectuar una intervenció adequada i que tinguin en compte les mesures necessàries per evitar els possibles actes de violència greus contra la dona o els seus fills/es.

Per tal que tots els agents que formen part de la intervenció conjunta tinguin el mateix nivell de risc identificat, és necessari utilitzar el mateix instrument per a fer el diagnòstic, i compartir-ne la informació extreta. Això unifica criteris i elimina possibles subjectivitats a l'hora de valorar els riscos, a més de contribuir a la no revictimització de la dona.

L'instrument RVD-BCN¹¹ és l'eina establerta per tal que el personal professional pugui valorar el nivell de risc en situacions de violència masclista en l'àmbit de la parella, i que permet valorar la probabilitat de patir actes de violència greu per part de l'agressor.

Aquest instrument incorpora factors de vulnerabilitat associats i la percepció de perill de la dona, posant en valor la percepció real de qui està vivint la situació en primera persona.

¹⁰ *Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2018/BOE-A-2018-16673-consolidado.pdf>

¹¹ RVD-BCN. Protocol de valoració del risc de violència contra la dona per part de la seva parella o exparella. Disponible a: https://ajuntament.barcelona.cat/dones/sites/default/files/documentacio/rvd-bcn_protocol_de_valoracio_del_risc_de_violencia_contra_la_dona_per_part_de_la_seva_parella_o_exparella.pdf

3.4. Acreditació de la situació de violència masclista

La *Llei Orgànica 1/2004*¹², de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere estableix una sèrie de recursos i drets per a les dones en situació de violència masclista, en concret, en l'àmbit de la parella o exparella.

Les dones reconegudes com a víctimes tenen dret a:

- La informació i l'assessorament jurídic. Adaptat a les seves circumstàncies personals, per part dels serveis, organismes i administracions públiques. Aquesta informació ha de permetre a la dona conèixer els seus drets i els recursos d'atenció, d'emergència, suport i recuperació integral als que pot accedir.
- Dret a l'assistència jurídica. La llei reconeix a les dones víctimes de violència de gènere l'assistència jurídica gratuïta, independentment de la seva situació econòmica, en tots aquells processos que estiguin directa o indirectament vinculats a la situació de violència viscuda.
- Dret a l'assistència social integral. Serveis socials d'emergència, d'atenció, de suport, acollida i recuperació integral, especialitzada i multidisciplinari.
- Drets laborals i de la Seguretat Social. Les dones poden a certs drets laborals si aquests ajuden a la dona a superar la situació de violència viscuda i ajuden en el seu procés de recuperació.
- Dret a la percepció d'ajuts socials. Les dones víctimes tenen accés a prestacions econòmiques, sempre que es donin determinades circumstàncies.
- Accés a l'habitatge i residències públiques per a majors. Tenen la consideració de "sector preferent" a l'hora d'accedir a aquest tipus de recursos.
- Dret a denunciar i a demanar una ordre de protecció.

Per tal de poder accedir a tots aquests drets i recursos que estipula la llei nacional, ha de poder acreditar-se la condició de víctima de violència masclista. Per això, la llei recull les següents opcions:

1. Sentència condemnatòria per un delictes de violència de gènere.
2. Informe del Ministeri Fiscal amb indicis de violència masclista.
3. Ordre de Protecció.
4. Informe dels Serveis Socials.
5. Informe de serveis especialitzats públics (SIE, SIAD) o bé de serveis d'acollida per a dones .
6. Amb la nova *Llei orgànica 10/2022*¹³, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, les víctimes de violència sexual també tindran dret a informes acreditatius que els permetin l'accés als drets i recursos específics per a persones supervivents.

¹² *Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere*. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/313/1931269.pdf>

¹³ *Llei Orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2022/BOE-A-2022-14630-consolidado.pdf>

4. Marc legal

Son moltes les normatives a tots els nivells que regulen la lluita contra la violència masclista. De fet, en els últims anys s'han aconseguit molts avenços en aquesta matèria, i és gràcies als compromisos polítics internacionals i europeus que l'Estat ha anat adquirint, que s'han transformat, posteriorment, en la legislació nacional actual.

En aquest apartat es mostren les normatives més importants a nivell internacional, europeu, nacional i finalment autonòmic, per tal de comprendre quin és el marc legal que emmarca aquesta qüestió, i que és l'origen de totes les accions que finalment, se'n desprenen.

4.1. Àmbit internacional

Convenció per a l'eliminació de totes les Formes de discriminació contra la dona (CEDAW, 1979)¹⁴

La *Convenció per a l'eliminació de totes les Formes de discriminació contra la dona*, del 18 de desembre de 1979, va ser la primera convenció de Nacions Unides en què es va parlar específicament, del dret de les dones a eradicar la discriminació que patien. Per primer cop, s'establien a nivell internacional obligacions dels Estats signants en matèria d'igualtat de gènere.

De fet, va ser en aquesta Convenció que es va definir, per primer cop, el concepte de discriminació contra les dones, com a tota distinció, exclusió i restricció basada en el sexe que tingui per objecte menyscarbar o anul·lar el gaudi o l'exercici dels drets de les dones i les seves llibertats fonamentals, tant en l'esfera pública com privada.

Quarta Conferència Mundial sobre la Dona (Beijing, 1995)¹⁵

L'anomenada *Conferència de Beijing* va posar de relleu que, tot i els esforços internacionals, encara faltava un llarg recorregut per aconseguir la igualtat entre homes i dones. L'aportació més significativa d'aquesta conferència va ser el concepte "gènere", i que això significava que era necessari reestructurar la societat i les relacions entre els homes i les dones, ja que aquestes es basaven en un sistema de desigualtat estructural. Una altra de les fites més importants de la convenció va ser la creació de la Plataforma d'Acció de Beijing, on els governs es van comprometre a introduir la perspectiva de gènere en totes les institucions polítiques i en l'adopció de la presa de decisions.

La Conferència de Beijing, va identificar, a més, els 12 àmbits d'especial rellevància per aconseguir la igualtat, i en els que no només s'inclouïa els governs, sinó també la societat civil i el sector privat, ampliant així, l'àrea d'influència i compromís en aquesta matèria. Per a cadascun d'aquests 12 àmbits, la Conferència de Beijing va elaborar uns objectius d'alta prioritat. Per acabar, és en aquesta conferència on es parla i s'incorpora, per primer cop, del

¹⁴ Nacions Unides (1979). Convenció per a l'eliminació de totes les Formes de discriminació contra la dona, del 18 de desembre de 1979. Nova York. Disponible a:

<https://www.inmujeres.gob.es/elinstituto/normativa/normativa/docs/convencion.pdf>

¹⁵ Unió Europea (1995). Declaració de Beijing. Informe de la Quarta Conferència Mundial sobre la Dona, 17 d'octubre del 1995. Disponible a: <https://www.un.org/es/conferencias/women/beijing1995>

concepte d'interseccionalitat a l'hora de poder accedir als drets i a la igualtat d'oportunitats de les persones.

Agenda 2030. Objectius de Desenvolupament Sostenible. (2015)

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) van ser aprovats per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 2015. Es tracta de 17 objectius amb 169 fites que centren les polítiques de desenvolupament a nivell internacional i en els diferents països, fins el 2030.

En concret, l'objectiu número 5 correspon a la igualtat de gènere. Deixa clars dos aspectes. El primer, que la igualtat de gènere continua sent una prioritat política mundial, i el segon, que malauradament, els avenços en aquesta matèria fins ara no han estat suficients. A més, aquest objectiu incorpora, per primer cop a l'agenda política mundial algunes formes de violència masclista que fins llavors no hi havien estat, com la mutilació genital femenina o el matrimoni forçat, entre d'altres.

4.2. Àmbit europeu

Conveni sobre la prevenció i lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica (Conveni d'Istanbul, 2011)¹⁶

És el primer instrument de caràcter vinculant en l'àmbit europeu en matèria de violència masclista, i també és el tractat més ampli en el reconeixement de l'abast de la violència contra les dones, reconeixent i tipificant, per primer cop, tipologies de violència masclista que fins llavors no havien estat reconegudes ni recollides en l'àmbit europeu.

La violència contra la dona es reconeix al Conveni com una violació dels drets humans i com una forma de discriminació, considerant responsables els Estats si no responen de manera adequada. Els fonaments del Conveni són:

- Prevenir la violència, protegir les víctimes i entaular accions judicials contra els agressors.
- Sensibilitzar i fer una crida a tota la societat, especialment als homes i als nens, perquè canviïn d'actitud i trenquin amb una cultura de tolerància i negació que perpetua la desigualtat de gènere i la violència que la causa.
- Destacar la importància d'una actuació coordinada de tots els organismes i els serveis oficials pertinents i la societat civil.
- La recollida de dades estadístiques i de recerca sobre totes les formes de violència contra la dona.

Aquest conveni té un gran impacte en la legislació espanyola i catalana, ja que és la base de la legislació actual en matèria de violència masclista (com l'última llei estatal aprovada, la *Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*¹⁷), així com en

¹⁶ Consell d'Europa (2011). Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i la lluita contra la violència contra les dones i la violència domèstica. Conveni d'Istanbul. Disponible a : <https://rm.coe.int/1680462543>

¹⁷ *Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2022/BOE-A-2022-14630-consolidado.pdf>

el desplegament de recursos que se'n deriven. De la mateixa manera, el Conveni d'Istanbul reconeix com a violència masclista la que es produeix en tots els àmbits, no només en el de la parella, àmbit en el que havia estat limitada fins aquell moment.

4.3. Àmbit estatal

- *Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere*¹⁸: Implica el reconeixement legal de la violència de gènere com a un problema social i estructural i explicita el compromís dels poders públics a intervenir-hi. Tanmateix, garanteix l'ordre de protecció de les dones que pateixen la violència i per tant, gaudir dels drets dels quals disposa:
 - Dret a la informació i a l'assessorament jurídic.
 - Dret a l'assistència jurídica.
 - Dret a l'assistència social integral.
 - Drets laborals i de la Seguretat Social.
 - Drets a la percepció d'ajuts socials.
 - Accés a l'habitatge i residències públiques per a majors.
 - Dret a denunciar i a sol·licitar un ordre de protecció.
 - Les dones en situació irregular víctimes de violència de gènere i els seus fills i filles menors d'edat, podran obtenir el permís de residència i de treball per circumstàncies excepcionals.
- *Llei Orgànica 1/2015, de 30 de març, per la qual es modifica la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre*¹⁹, *del Codi Penal*: Inclou algunes modificacions amb l'objectiu de reforçar la protecció de les víctimes de violència masclista, tal com el reconeixement del gènere com a categoria de discriminació, la tipificació de delictes lleus en violència de gènere, el recull de nous tipus penals com el delictes de fustigació o el delictes de ciberassetjament, entre d'altres.
- *Llei Orgànica 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes*²⁰: S'estableix un estatut jurídic de la víctima del delictes per tal de donar una resposta a les situacions de violència i minimitzar la revictimització. D'aquesta manera, s'expliciten els drets de les víctimes a la protecció, a la informació, al suport, a l'assistència i a una bona atenció, durant tot el procés i posteriorment a aquest.
- *Reial Decret 1109/2015, d'11 de desembre, pel qual es desenvolupa la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes, i es regulen les Oficines d'Assistència a les Víctimes del Delictes*²¹: Facilita a la persona que pateix la violència els mecanismes per exercir els seus drets.

¹⁸ *Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>

¹⁹ *Llei Orgànica 1/2015, de 30 de març, per la qual es modifica la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2015-3439>

²⁰ *Llei Orgànica 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-4606>

²¹ *Reial Decret 1109/2015, d'11 de desembre, pel qual es desenvolupa la Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delictes, i es regulen les Oficines d'Assistència a les Víctimes del Delictes*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-14263>

- *Llei Orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència*²²: Augmenta la consideració de les persones menors i les posiciona en el centre de l'interès de benestar a través de la satisfacció de les seves necessitats bàsiques, consideració de desitjos, sentiments i opinions i la conveniència de desenvolupar-se en un espai familiar i lliure de violències.
- *Reial Decret 9/2018 de mesures urgents per el desenvolupament del pacte d'estat contra la violència de gènere*²³: Busca facilitar un marc legal que permeti a les Administracions locals dur a terme accions per a la promoció de la igualtat entre homes i dones i contra la violència de gènere, de la mateixa manera que garantir la protecció de les persones menors implicades.
- *Llei Orgànica 8/2021 de protecció integral a la infància i adolescència davant la violència*²⁴: S'estructura amb l'objectiu de garantir els drets fonamentals dels nens, nenes i persones adolescents a la seva integritat, tant física, com psíquica, psicològica i/o moral, davant qualsevol situació de violència.
- *Llei Orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*²⁵: Determina la garantia a la llibertat sexual i la igualtat efectiva i real de les persones trans i del col·lectiu LGTBI. Tanmateix, aquesta llei també inclou el canvi en l'eliminació de la diferència entre abús i agressió sexual i posa en punt de mira, recalçant així a importància, del dret a reparació.

4.4. Àmbit autonòmic i local

- *Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*²⁶: Busca identificar totes les formes que adopta la violència masclista i els àmbits on aquesta pot desenvolupar-se; així com posar en rellevància la garantia dels drets de les dones, infants i adolescents; i la prevenció i sensibilització davant la violència que pateixen.
- *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes*²⁷: Es formula amb la voluntat d'assolir una igualtat efectiva real, identificant així els diferents àmbits on la desigualtat entre homes i dones es reproduïx. D'aquesta manera, es determina com a principi rector la igualtat efectiva i real per a les actuacions dels poders públics.
- *Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*²⁸: Inspirada en el Conveni d'Istanbul, determina

²² *Llei Orgànica 8/2015, de 22 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i a l'adolescència*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-8222>

²³ *Real Decret 9/2018 de mesures urgents per el desenvolupament del pacte d'estat contra la Violència de gènere*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2018-11135>

²⁴ *Llei Orgànica 8/2021 de protecció integral a la infància i adolescència davant la violència*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347>

²⁵ *Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14630>

²⁶ *Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*. Disponible a: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=491383>

²⁷ *Llei 17/2015, del 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes*. Disponible a: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=698967>

²⁸ *Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a eradicar la violència masclista*. Disponible a: <https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=889760>

l'obligació a establir mesures contra la violència que pateixen les dones per part de tots els actors implicats, també des d'una perspectiva interseccional. D'aquesta manera, cal dedicar els recursos financers i humans adequats per aplicar correctament les polítiques dirigides a prevenir i combatre totes les formes de violència. També inclou la protecció dels drets de les dones transgènere, cisgènere i persones no binàries; així com la conceptualització de la violència institucional i digital. Per últim, també es fa específica la definició del consentiment sexual en relació a la voluntat expressa de la/les persones.

- *Protocol marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista (2022)*²⁹: El Departament d'Igualtat i feminismes de la Generalitat de Catalunya presenta un Protocol marc que determina les bases d'un nou paradigma d'intervenció el qual posa al centre les dones, els adolescents i els infants, prioritant així els seus drets en tot moment i garantint-ne l'accés efectiu a aquests.

²⁹ Departament de d'Igualtat i feminismes (2022). *Protocol marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencias-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

5. Model d'intervenció

5.1. El nou model d'intervenció del Protocol Marc

El model d'intervenció que proposa el nou *Protocol marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista* de la Generalitat de Catalunya (2022)³⁰, que ha de ser la referència per al model d'intervenció a nivell municipal, estableix dos eixos d'intervenció: la prevenció i la reparació integral; mantenint al centre els drets i necessitats de les dones, infants i adolescents.

Representa, doncs, un canvi de paradigma respecte al model d'intervenció anterior, que constava de quatre eixos diferenciats i segmentats. En aquest nou model, els eixos funcionen de manera seqüencial i circular, retroalimentant-se mútuament.

Aquests dos eixos, però, s'entenen de manera molt més complexa, incloent-hi diferents aspectes relatius a la prevenció i a la reparació de les dones en situació de violència masclista.

5.1.1. Prevenció

L'eix de la prevenció, definit per la *Llei orgànica 5/2008*, engloba el conjunt d'intervencions i accions enfocades a sensibilitzar i informar entorn la violència masclista amb l'objectiu de reduir els factors de riscos i la normalització d'aquesta. En conseqüència, les accions preventives busquen tenir un efecte directe en la concepció i la tolerància de les violències masclistes a nivell social, cultural i institucional; arribant així a la transformació social i a les causes estructurals de la problemàtica.

Tanmateix, el Protocol marc determina que la prevenció no té un efecte únicament en la violència masclista a nivell estructural, sinó també a nivell individual. És així, que un sistema de prevenció també garanteix que davant la detecció d'una situació concreta de violència masclista, es pugui vetllar per evitar el desenvolupament o la reproducció d'altres tipologies de violència, tal com la revictimització, així com la seva cronicitat i el nivell d'impacte.

Per aquest motiu, dins l'eix de prevenció s'inclou:

- **La prevenció amb finalitat estructural:** S'estableix amb l'objectiu de prevenir de forma integral totes les formes de violència masclista, tant a nivell social, cultural o institucional. Per fer-ho, els poders públics han d'adequar les polítiques de prevenció amb l'estratègia general del país.

La prevenció estructural s'entrecrua amb el de reparació integral, generant així un circuit tancat, ja que treballa i busca eliminar les bases on es sustenta la violència masclista i en els patrons de repetició. És així que el canvi estructural, el coneixement i la no tolerància treballen per la construcció d'una societat lliure de violències masclistes, garantint així la finalitat la no-repetició. Simultàniament, aquestes

³⁰ Departament de d'Igualtat i feminismes (2022). *Protocol marc per a una intervenció amb diligència deguda en situacions de violència masclista*. Generalitat de Catalunya. Disponible a: <https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/violencies-masclistes/coordinacio-treball-xarxa/protocol/Protocol-Marc-2022.pdf>

polítiques també tenen un impacte en el procés de recuperació de les persones que les viuen o les han viscut.

- **La prevenció amb finalitat individual:** Recull totes aquelles mesures que s'activen davant qualsevol situació de violència masclista viscuda, tant individual com col·lectiva. Això inclou tots els serveis, institucions i comunitats que actuen per fer front a cada cas.

En l'àmbit de la prevenció, cal garantir el correcte funcionament d'aquests recursos per tal de garantir els drets de les persones que pateixen la violència masclista. D'aquesta manera, la prevenció individual també s'entrecreu amb l'eix de reparació, ja que si es garanteix el funcionament d'aquests, es potencia un sistema d'atenció acurat i que limita l'aparició d'altres formes de violència, així com l'augment de risc d'aquesta.

5.1.2. Reparació integral

L'eix de reparació integral té com a objectiu garantir els drets de les dones, nenes i adolescents que hagin estat vulnerats a causa de la violència masclista. El model d'intervenció ha de restablir-los en tots els àmbits en què hagin sigut danyats, garantint que no es revictimitza les dones i treballant per a la no-repetició de la situació de violència.

El centre de l'acció de reparació integral és la mateixa persona supervivent, partint dels seus drets vulnerats i de les seves necessitats, fent-la protagonista del seu propi procés i promovent així una transformació personal que permeti el canvi intrínsec i a llarg termini en la dona.

L'eix de reparació integral s'entrecreu aquí amb el de prevenció treballant a nivell social i comunitari per a garantir la no-repetició d'aquestes violències, treballant així per a l'eradicació de la violència masclista.

Per tant, dins de l'eix de reparació s'inclou:

- **La reparació per a la no-repetició:** Inclou l'àmbit de les polítiques públiques i normatives municipals que es facin encarades a garantir el dret de les dones a eradicar la violència masclista. És necessari parar especial atenció a la violència institucional, evitant així la revictimització de les dones.
- **La reparació per a la recuperació:** Orienta la intervenció des del moment de la detecció i durant tot l'acompanyament, garantint l'accés als drets reconeguts d'infants, adolescents i dones supervivents de violència masclista. S'inclou també el procés d'investigació i sanció de l'agressor o agressors, que pot ser o no part del procés de recuperació. Aquest eix s'entrecreu amb el de prevenció individual, treballant per a la prevenció de danys.

5.2. La xarxa local d'atenció a les dones davant la violència masclista³¹

Les claus per garantir el treball en xarxa, són:

1. Fer un pacte previ per treballar des d'aquest model
2. Acceptar un compromís i un posicionament ètic davant les VM
3. Reconèixer el valor i la importància de les xarxes comunitàries
4. Elaborar un pla de treball conjunt
5. Fer derivacions de manera responsable, acompanyada i àgil
6. Tenir professionals de referència dins dels serveis
7. Treballar amb les entitats que defensen els drets de les dones, adolescents i infants que viuen violències masclistes
8. Implicar serveis comunitaris

5.2.1. Diligència deguda

Els protocols municipals d'abordatge de les violències masclistes han de vetllar per un model d'intervenció que contempli la diligència deguda en situacions de violència masclista. Aquest principi obliga a tots els poders públics i institucions a garantir una correcta intervenció en els casos de violència masclista, que permetin garantir, en conseqüència, els drets de les dones, infants i adolescents.

Així doncs, el present document busca definir una xarxa local d'atenció que vetlli per garantir aquest principi.

5.2.2. Abordatge des de la perspectiva de drets

Per garantir una centralitat dels drets de les dones, infants i adolescents, cal adoptar una perspectiva feminista i interseccional i un abordatge intersectorial i multidisciplinari.

A continuació s'exposa el que impliquen aquests aspectes:

Feminisme interseccional

Per poder abordar i intervenir en l'estructura de les violències masclistes és necessari entendre que aquesta estructura es veu reflectida en diferents tots els àmbits de la realitat que ens envolta; incloent així una mirada sobre el sistema econòmic, social, polític i jurídic, entre d'altres. Des de la mirada feminista es busca entendre l'impacte d'aquestes violències no només des d'una visió subjectiva, superficial i unidireccional, sinó que es busca aplicar la **perspectiva interseccional**.

Aquesta perspectiva, emprada per primera vegada per Kimberle Crenshaw (1991)³², busca entendre i situar les vivències de les dones, de manera personalitzada i en confluència amb les seves categories socials. Així doncs, aquesta perspectiva va més enllà de la categoria gènere i de les violències masclistes, i incorpora altres sistemes d'opressió tal com el racisme,

³¹ Elaboració pròpia a partir de la documentació treballada a les sessions de Suport professional a la comissió de violència (recurs del Catàleg 2023 de la DIBA).

³² Crenshaw, K. (1991). Mapping the margins. Intersectionality, Identity Politics, and Violence against women of color. Stanford Law Review. Vol 43 num.6. pp1241-1299.

la LGTBIfòbia, el classisme, el capacitisme, entre d'altres. Aquesta ens permet entendre que a les persones ens defineixen diferents categories (edat, sexe, gènere, orientació sexual, origen, etc.) i que el combinació d'aquestes categories generen unes experiències úniques de privilegi o d'opressió i en conseqüència unes experiències úniques de violència, també masclista.

Aleshores, la mirada feminista interseccional ens permet analitzar la complexitat dels casos de violència masclista de manera específica i personalitzada, entenent també la influència que hi poden tenir altres sistemes d'opressió. En exemple, les necessitats a contemplar per a garantir una reparació integral d'una dona gran migrada amb discapacitat, que ha patit violència masclista, possiblement seran diferents a les d'una dona jove no migrada i sense discapacitat.

Abordatge multidimensional

Per garantir el principi de diligència deguda i aplicar la mirada feminista interseccional, és necessari aconseguir un treball acurat en les dimensions que intervenen tant en la reproducció de les violències masclistes com en la reparació.

És així, que el protocol marc determina la necessitat de definir un sistema d'actuació que permeti la participació de la **dimensió política i tècnica** de l'ajuntament, de la **individual i comunitària** i de la **sectorial i intersectorial**.

Abordatge intersectorial

Concretant sobre l'abordatge intersectorial, aquest ens permet potenciar la centralització dels drets de les dones, infants i adolescents. Per fer-ho, cal garantir el **treball en xarxa** dels diferents recursos vinculants així com de la intervenció comunitària. Aquest sistema de treball és un dels elements clau del nou paradigma d'abordatge de les violències masclistes, i ha de permetre un abordatge integral de les violències masclistes.

Aquest protocol vetllarà per facilitar propostes que garanteixin el treball en xarxa i la coordinació d'aquest.

5.3. Comissió local de violència masclista

D'acord amb les característiques del municipi de Sant Joan Despí es defineix una estructura organitzativa dels serveis i recursos vinculants en el protocol que es conceptualitza a través de dues comissions dividides en els dos eixos d'intervenció definits pel Protocol marc, una de prevenció i una altra de recuperació integral.

Per altra banda, el Grup motor és l'òrgan responsable de dinamitzar la xarxa, de realitzar el seguiment del funcionament del Protocol i mantenir la voluntat de cooperació interdepartamental i interinstitucional.

La Comissió local representa l'òrgan tècnic de treball responsable de vetllar per què el circuit d'abordatge de les violències masclistes funcioni correctament. Tanmateix, per poder-ho garantir aquest òrgan serà l'encarregat de realitzar el seguiment del protocol i de modificar-lo, si s'escau per adaptar-lo a les necessitats canviants del municipi de Sant Joan Despí.

5.3.1. Objectius

Per tal de definir les tasques per les quals ha de vetllar la Comissió local de violència masclista, es defineixen els següents objectius específics:

- Dinamitzar la xarxa local de violència, garantint així les eines necessàries per a garantir el funcionament del circuit d'abordatge de les violències masclistes.
- Impulsar iniciatives en relació a la prevenció de la violència masclista en el territori.
- Realitzar el seguiment del funcionament del protocol i intervenir en el cas de que s'identifiqui una mancança en aquest.
- Promoure les millores necessàries perquè tant la xarxa com el protocol, s'adaptin a les necessitats i a la realitat canviant del municipi.
- Nucli impulsor i organitzatiu de la xarxa, responsable de mantenir la voluntat de cooperació interdepartamental i interinstitucional.

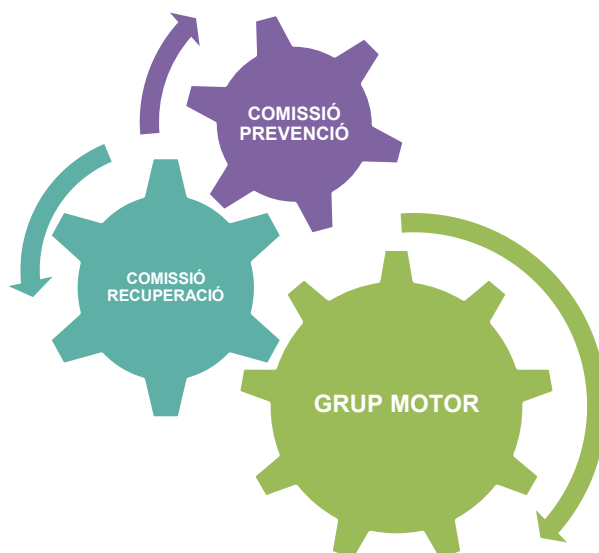
5.3.2. Compromisos

Els principis a assumir per part de les persones participants en les dues comissions (prevenció i recuperació integral) que conformen la Comissió local de violència masclista son:

- Assistir a les convocatòries establertes almenys amb la representació d'una o un professional del servei convocat amb l'objectiu de mantenir espais de coordinació periòdics, tot compartint la informació amb la resta de professionals del seu equip.
- Mantenir una participació i intervenció activa en la Comissió.
- Aportar el seu coneixement, experiència i informació sobre les intervencions que contribueixin a fer més efectiu el tractament integral de la violència masclista.
- Adquirir la formació específica necessària i promoure la capacitat dels professionals dels equips per garantir l'òptima aplicació del protocol.
- Complir els acords presos en el marc de la Comissió i contribuir activament a millorar el protocol.
- Compartir la informació necessària, i prèviament acordada, que permeti evitar la victimització secundària de les dones.
- Avaluar el treball dut a terme a la xarxa en l'aplicació del protocol.
- Promoure la utilització dels formularis de derivació consensuats amb aquesta finalitat, a fi de simplificar la transmissió de la informació entre professionals.

5.3.3. Composició, funcions i coordinació

D'acord amb les característiques del municipi de Sant Joan Despí es defineix una estructura organitzativa dels serveis i recursos vinculants en el protocol que es conceptualitza a través de 3 anelles d'intervenció:

5.4. Seguiment i coordinació de la Comissió local

Per tal de garantir el correcte funcionament de la Comissió local de violència masclista, el Grup Motor es defineix com l'òrgan tècnic de referència que realitza el seguiment i vetlla per mantenir i complir els objectius del Protocol. Aquest grup està format pel Departament d'Igualtat i Polítiques LGTBI, la persona designada per la Comissió de Prevenció i la professional referent de la Comissió de Recuperació Integral.

5.5. Circuit municipal

El circuit municipal d'atenció és la representació gràfica del model d'intervenció i acords consensuats dels agents que hi intervenen, esdevenint així una eina pràctica a l'hora d'intervenir en els casos de violència masclista que es puguin donar en el territori.

El circuit permet identificar quins són els serveis i agents implicats en totes les fases d'intervenció i quines són les accions a emprendre o els serveis que cal activar en funció de la situació i de la urgència de cada cas.

El treball coordinat i en xarxa és un element imprescindible en la intervenció amb persones en situació de violència masclista, garantint la perspectiva multidisciplinari, que garanteixi així la recuperació dels drets de les persones en tots els àmbits en què puguin haver estat vulnerats.

El circuit d'atenció municipal de Sant Joan Despí, doncs, respon a totes aquestes necessitats de manera clara i consensuada, adaptant-se al nou model d'intervenció marcat pel nou Protocol marc de la Generalitat de Catalunya i incloent totes les formes i àmbits de violència masclista que recull la Llei 17/2020 del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

El circuit de Sant Joan Despí es presenta en tres modalitats diferents:

1. **Circuit general d'atenció a les violències masclistes majors d'edat:** El circuit municipal establert per aquells casos que es donin en horari d'atenció dels serveis municipals, amb persones majors d'edat.
2. **Circuit municipal d'atenció a les violències masclistes per a persones menors d'edat:** Recull el circuit concret i les especificitats en els casos de violència masclista que afecten directament a menors d'edat.
3. **Circuit municipal d'atenció d'urgència en casos de violència masclista:** Recull els agents i els serveis a activar en aquells casos que ocorrin fora dels horaris d'atenció dels serveis municipals especialitzats, i quin és el procediment a seguir un cop es retorna a l'horari d'obertura dels serveis.

Atenció a les diversitats

Per tal de garantir una atenció adequada a les necessitats de cada perfil de nena, jove o dona, és necessari tenir en compte les particularitats de cada perfil de persones. El treball en xarxa del municipi ha de fer-se extensiu als departaments corresponents de l'ens local, així com a les entitats especialitzades que puguin existir a nivell municipal, comarcal o provincial, si s'escau, per tal de poder proveir una atenció integral i adequada. D'aquesta manera, es contribueix a implementar la perspectiva interseccional a totes les intervencions, vetllant pel compliment i restauració dels drets de totes les persones, independentment de les seves característiques concretes i la casuística del cas.

Delimitació d'urgència

<p>Atenció d'urgència</p>	<p>S'entén en aquelles situacions en què es necessita intervenció immediata, ja sigui per la gravetat dels fets o quan existeix un perill per a la integritat de la dona i els seus fills i filles, si n'hi ha. També quan la dona necessita atenció immediata perquè els fets acaben de succeir.</p>
<p>Atenció normalitzada (no urgent)</p>	<p>Aquella situació en què no es percep risc imminent ni perill per a la integritat de la dona o els seus fills i filles. Tanmateix, la situació de violència requereix que s'activin els mecanismes i recursos corresponents per tal de poder atendre la situació de la dona i iniciar l'acompanyament.</p>

Font: elaboració pròpia

6. Prevenció

6.1. La prevenció des del nou Protocol Marc

Tal com s'exposa a l'apartat 6 de *Model d'intervenció* del present document, un dels eixos d'intervenció fonamentals del nou paradigma d'abordatge de les violències masclistes és la prevenció. És per això, que cal que aquest eix adopti una lògica transversal en totes les actuacions que parteixen del protocol de manera que es vetlli perquè cada una d'aquestes tingui una funció preventiva i actuar, en conseqüència, amb diligència deguda.

Per aconseguir-ho, doncs, el Grup motor i la Comissió de Prevenció del nou Protocol de l'Ajuntament de Sant Joan Despí pretenen definir un *Pla d'acció per a la prevenció, sensibilització, formació d'agents i eines per a la detecció de casos*, que permeti incloure aquest eix i garantir-lo a través de l'organització i la coordinació de les professionals referents i dels recursos externs que poden col·laborar amb l'actuació d'aquesta.

6.2. Àmbits d'actuació del circuit municipal, agents implicats i funcions

Per tal de garantir la prevenció, és necessària la intervenció de diferents agents, que intervenen des de diferents àmbits, per tal de garantir la prevenció de la violència masclista a nivell estructural i individual. D'aquesta manera també es garanteix que davant la detecció d'una situació concreta de violència masclista, es pugui vetllar per evitar el desenvolupament o la reproducció d'altres tipologies de violència, tal com la revictimització, la seva cronicitat i el nivell d'impacte.

Per això, el circuit municipal de violència masclista compta amb diferents agents, que, treballant de manera coordinada i en xarxa, estableixen les mesures i accions adequades per tal de garantir un impacte, tant a les persones ateses com a la ciutadania en general.

6.3. Pla d'acció per a la prevenció, sensibilització, formació d'agents i eines per a la detecció de casos

El Grup motor i la Comissió de Prevenció del *Protocol d'abordatge integral de les violències masclistes* de l'Ajuntament de Sant Joan Despí, és l'òrgan encarregat de dissenyar i crear un Pla d'acció que garanteixi una prevenció a nivell **individual** i **estructural** mitjançant un seguit d'eines i accions específiques.

7. Intervenció i reparació integral

7.1. La reparació integral des del nou Protocol Marc

Tal com s'exposa en el punt 5 d'aquest document, l'eix de reparació té com a objectiu reparar i garantir els drets de les dones, joves i nenes que han viscut violència masclista. L'enfocament de drets és fonamental per entendre el caràcter integral i multidisciplinari que ha de tenir l'acompanyament de les persones en els processos de recuperació. Només sota aquesta perspectiva és possible una reparació en tots els àmbits de la vida de les persones, restablint els drets vulnerats.

La reparació, i per tant l'acompanyament, ha de tenir molt present de quina manera es realitza la intervenció per a posar la persona atesa en el centre. Garantir els seus drets, atorgar-li agència i protagonisme en el seu procés de recuperació i sobretot, garantir la no revictimització són aspectes clau per a garantir un bon acompanyament en el procés de recuperació de la persona. En aquest aspecte, és cabdal parlar especial atenció a la violència institucional.

Això significa que és imprescindible tenir en compte les necessitats concretes de cada cas, amb les seves especificitats, alhora que es treballa de manera coordinada i en xarxa amb els agents implicats en cadascun dels casos. Per suposat, la confidencialitat i el respecte per les dades de les persones i les seves decisions, són aspectes bàsics a tenir sempre presents.

És important recordar, que el nou paradigma treballa l'eix de la reparació amb dos objectius principals: la no-repetició de la situació de violència, on forma part de l'eix de la prevenció, i la recuperació de la violència viscuda.

L'eix de reparació integral s'entrecrua aquí amb el de prevenció treballant a nivell social i comunitari per a garantir la no-repetició d'aquestes violències, treballant així per a l'eradicació de la violència masclista.

7.2. Àmbits d'actuació del circuit municipal

Per tal de garantir una reparació integral, és necessària la intervenció de diferents agents, que intervenen des de diferents àmbits, per tal de garantir el restabliment dels drets de la dona i que el procés de recuperació arriba i impacta a totes les àrees de la seva vida.

Per això, el circuit municipal de violència masclista compta amb diferents agents, que, treballant de manera coordinada i en xarxa, estableixen les mesures i accions adequades en cada cas per tal de garantir el millor acompanyament possible.

Altres agents

Tot i no ser part explícita o habitual del circuit municipal de violència masclista, hi ha serveis o certes àrees de l'Ajuntament que en determinats casos, poden ser molt importants per al procés de recuperació de les persones. Per això, és recomanable fer-los participar en la

comissió de recuperació i en el seguiment de casos en aquelles ocasions en què poden tenir un paper rellevant. També poden tenir un paper important entitats socials i culturals del territori, especialment les entitats feministes o vinculades a la lluita contra la violència masclista.

7.3. El treball en xarxa i el sistema de coordinació

Tal com s'ha explicat en apartats anteriors, un dels aspectes clau en la intervenció sota el paradigma de nou Protocol marc, és el treball en xarxa.

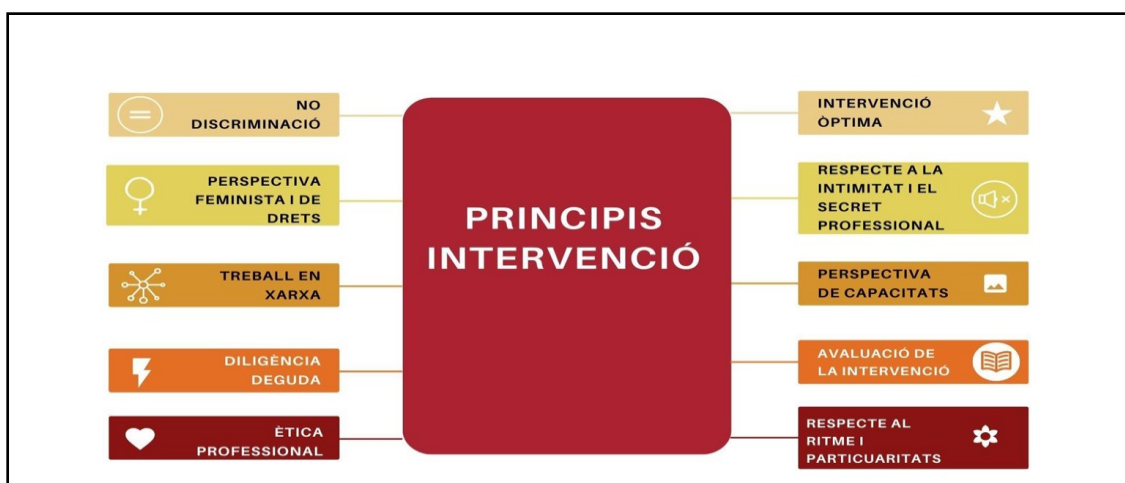
Si bé el treball coordinat en els casos de violència masclista ja té un llarg recorregut, el nou paradigma advoca per fer un pas més i treballar de manera conjunta. És a dir, no n'hi ha prou amb saber què fa cadascun dels agents implicats, sinó que es tracta de planificar i executar les intervencions de manera conjunta.

Per això cal treballar en equips multidisciplinaris i establir mecanismes de treball unificats. Amb aquesta finalitat, és necessari comptar amb sistemes i instruments d'intercanvi d'informació àgils, útils per a tots els serveis implicats i que respectin els drets i la protecció de dades de les persones.

D'aquesta manera, es garanteix que les professionals tenen tota la informació disponible evitant revictimitzar la dona fent-li repetir el relat de la seva vivència amb cada agent implicat en el cas. A més, la informació queda registrada en un document unificat i adequat per a aquesta finalitat, evitant informacions parcials en diferents mitjans i documents.

7.5. Principis de la intervenció

Els següents principis i recomanacions han de ser tinguts en compte a l'hora d'intervenir en els casos de violència masclista:

Font: elaboració pròpia a partir del Protocol Marc de la Generalitat de Catalunya i Consell Comarcal de l'Anoia

7.6. Circuits externs

Tot i la bona organització del territori i els recursos de què es disposa, de vegades apareixen casos que no es poden resoldre amb els recursos a l'abast del municipi.

En aquests casos, ja sigui per què la problemàtica és molt específica, com mutilació genital femenina (MGF), o perquè són casos d'extrema complexitat que requereixen intervenció especialitzada en diversos camps s'han de derivar a recursos externs.

Per aquests casos, es recomana que des de l'Ajuntament i els Serveis Socials Bàsics del territori, es realitzi un treball de recerca per tal d'establir sinergies amb recursos diversos de més enllà del municipi i, si cal de la comarca.

Aquest treball en xarxa ampliat permetrà donar el tractament i la sortida més favorable i adequada en els casos d'alta complexitat o que queden sense la resposta adient amb els recursos del territori.